

подолання гендерних стереотипів і дискримінацій; розробленні та впровадженні інтерактивних методик навчання з урахуванням гендерно-чутливого середовища; розвитку гендерної культури педагогічного персоналу, проходженні тренінгів з питань гендерної рівності й антидискримінації.

Гендерна рівність – це перш за все рівність прав і можливостей, рівні умови розподілу та використання ресурсів, рівний доступ до влади. Вона не є винятково жіночою або чоловічою проблемою. Розширення прав і можливостей певної соціальної групи не спричиняє кардинальної зміни суспільства. Необхідно трансформувати уявлення про гендерні ролі, додати сучасний контекст, побороти гендерні стереотипи. Головною є персона, повага та свобода від упереджень.

Волобоєв Артур

Донецький державний університет внутрішніх справ

ПОДОЛАННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ БАР'ЄРІВ У STEAM-ОСВІТІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Принцип рівності в STEAM-освіті часто розглядається як фундаментальний компонент сучасної стратегії розвитку потенціалу суспільства, що теоретично передбачає не лише рівний доступ до освітніх можливостей для всіх гендерів, а й створення інклюзивного комунікаційного середовища, яке нейтралізує традиційні гендерні стереотипи. Зазначений принцип інтегрований у широкому розумінні в проактивну модель забезпечення рівних можливостей, концептуальним напрямом якої є своєчасна ідентифікація комунікаційних бар'єрів на етапі їх формування.

З огляду на це закономірно постає питання: наскільки реалістичною є ця концепція в сучасних освітніх системах? Адже її реалізація передбачає використання методологічного інструментарію, що дозволяє не просто фіксувати наявний гендерний дисбаланс, а випереджати формування комунікаційних бар'єрів, що має призвести до збільшення представництва жінок у STEAM-галузях. Проте на шляху досягнення такого ідеалу виникають чисельні практичні та концептуальні перешкоди.

Ключовий аспект подолання комунікаційних бар'єрів передбачає системну інтеграцію гендерно-чутливих підходів у загальну стратегію STEAM-освіти. Такий підхід не лише мінімізує гендерний розрив, але й

суттєво підвищує ефективність реагування на трансформації освітнього середовища. Водночас імплементація цієї концепції вимагає наявності чітких освітніх механізмів, які б детально регламентували методи та форми комунікації для забезпечення рівних можливостей самореалізації. За відсутності належного методологічного регулювання принцип гендерної рівності ризикує залишитися декларативним конструктом або бути джерелом поглиблення існуючих гендерних стереотипів, що суперечить фундаментальним принципам егалітарного суспільства.

У сфері методичного забезпечення подолання комунікаційних бар'єрів існує суперечність між теорією і практикою. З одного боку, наявна теоретична імперативність комунікаційної компетентності в STEAM-освіті, що полягає у формуванні ефективних педагогічних механізмів, які забезпечують запобігання не лише стереотипізації, а й дискримінаційним практикам при викладанні STEAM-дисциплін. З іншого боку, практична реалізація цих механізмів виявляється надзвичайно складною з огляду на глибоку вкоріненість гендерних упереджень та інституційну інерцію освітніх систем.

Слід зазначити, що подолання комунікаційних бар'єрів теоретично корелює з іншими фундаментальними принципами сучасної освіти, як-то:

- інклюзивності, що вимагає забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх учасників освітнього процесу;
- диверсифікації, де забезпечується варіативність освітніх підходів з метою підвищення їх ефективності;
- індивідуалізації, що передбачає врахування особистісних характеристик учнів та студентів.

Під час реалізації ця кореляція часто порушується, що ставить під сумнів саму можливість гармонійного впровадження гендерно-чутливих комунікаційних практик у систему STEAM-освіти.

У контексті цієї проблематики виокремлюються базові моделі методичної регламентації подолання комунікаційних бар'єрів у STEAM-освіті:

1) структурована модель, у межах якої застосування кожної комунікаційної практики підлягає обов'язковому гендерному аудиту. Цей підхід забезпечує високий рівень контролю за дотриманням принципів гендерної рівності, гарантуючи об'єктивність оцінювання та мінімізуючи ймовірність репродукування стереотипів;

2) адаптивна модель, що надає суб'єктам освітньої діяльності ширший спектр дискреційних повноважень для швидкої адаптації до індивідуальних потреб здобувачів освіти різних гендерів. Така модель дозволяє педагогічним працівникам динамічно модифікувати комунікаційні стратегії залежно від специфіки аудиторії, що набуває особливої актуальності в сучасних умовах, коли освітні процеси характеризуються високим рівнем змін. Проте ця модель не має достатніх запобіжників проти несвідомого відтворення гендерних упереджень, що призводить до сумнівів щодо її ефективності у досягненні гендерної рівності в освітньому просторі;

3) інтегративна модель, що синтезує формалізовані протоколи комунікації з елементами педагогічної автономності. Такий інтегративний підхід дозволяє зберігати високу ефективність освітніх комунікацій при одночасному забезпеченні гендерної чутливості. Але в реальних умовах, в умовах воєнного стану, ця модель часто трансформується в одну з попередніх – або гендерні критерії стають формальними (і модель стає фактично адаптивною), або педагогічна автономність обмежується бюрократичними процедурами (і модель стає структурованою).

Отже, подолання комунікаційних бар'єрів у STEAM-освіті, хоча й позиціонується як фундаментальний елемент сучасної стратегії забезпечення гендерної рівності, але на сьогодні залишається більше теоретичним конструктом, ніж практичною реальністю. Його ефективна реалізація стикається з численними концептуальними, інституційними та практичними перешкодами, що породжує закономірне питання щодо перспективності гендерно-чутливих комунікаційних практик у розвитку освітніх систем. Відповідь на це питання вимагає не лише теоретичних роздумів, але й ґрунтовного емпіричного дослідження реальних практик освітніх закладів у різних юрисдикціях, що має стати предметом подальших наукових пошуків.

Кисельова Олеся

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

ОРГАНІЗАЦІЯ STEAM-ПРОЄКТІВ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

У сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства та інноваційної економіки зростає потреба у фахівцях, здатних інтегрувати